

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

*Juridiskā komiteja
Priekšsēdētāja*

01.04.2009

Angelika Niebler
Priekšsēdētāja
Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja
BRISELĒ

Par atzinumu attiecībā uz juridisko pamatu priekšlikumam Padomes direktīvai (EURATOM), ar ko izveido Kopienas sistēmas pamatstruktūru kodoldrošības ietekmes novērtējumam (COM(2008)0790 – C6-0026/2009 – 2008/0231(CNS))

Cienītā *Niebler* kundze!

Juridiskā komiteja saskaņā ar Reglamenta 35. panta 3. punktu ir nolēmusi pēc savas iniciatīvas izskatīt minētā Komisijas priekšlikuma juridiskā pamata spēkā esamību.

Komiteja izskatīja minēto jautājumu 2009. gada 31. marta sanāksmē.

Rūpniecības komiteja pašreiz vēl izskata priekšlikumu Padomes lēmumam, ar ko izveido Kopienas sistēmas pamatstruktūru kodoldrošības jomā, un komitejas referents attiecībā uz šo priekšlikumu ir deputāts *G. Hökmark*. Vides komiteja ir sniegusi atzinumu (atzinuma sagatavotāja — *R. Harms*). Atzinuma priekšlikumā *R. Harms* ir ierosinājusi par juridisko pamatu papildus EURATOM līguma 31. un 32. pantam noteikt arī EK līguma 175. panta 1. punktu.

Situācijas raksturojums attiecībā uz ierosināto tiesību aktu

Šis ir trešais mēģinājums desmit gadu laikā ieviest jaunus noteikumus par kodoldrošību (divi iepriekšējie priekšlikumi, kas tika sagatavoti 2002. un 2003. gadā, tika atsaukti).

2002. gada priekšlikuma mērķis bija „*formulēt tās pamatsaistības un tos vispārējos principus par kodoliekārtu drošību*”, kurus „*vēlākā posmā (..) papildinās ar kopēju standartu un kontroles mehānismu ieviešanu, lai nodrošinātu augstu drošības līmeni (..)*”. Pārskatot noteikumus 2003. gadā, prasību ieviest pamatsaistības un kopējus standartus izsvītroja un aizstāja ar Kopienas mehānismiem, lai nodrošinātu kopēju kodoldrošības principu ievērošanu, jo īpaši iekļaujot Kopienas pārbaudes sistēmu. Šajā pēdējā izstrādātajā priekšlikumā šādi mehānismi nav paredzēti, un Kopienas pārbaudes sistēma netiks ieviesta. Tā vietā direktīvas priekšlikums tikai īsteno Starptautiskās atomenerģētikas aģentūras Konvencijas par kodoldrošību (CNS) prasības.

Pēc Komisijas ierosinājuma juridisko pamatu veido EURATOM līguma 31. un 32. pants. Rodas jautājums, vai vajadzētu papildināt juridisko pamatu, iekļaujot tajā arī EK līguma 175. panta 1. punktu un tādējādi ļaujot Eiropas Parlamentam izmantot priekšrocības, kuras paredz koplēmuma procedūra. Alternatīvi tiek izvirzīti argumenti, ka vajadzētu izmantot EURATOM līguma 203. pantu saistībā ar 31. un 32. pantu vai to vietā, lai tiktu aptverti kodoldrošības tehnisko paņēmieni aspekti, kā arī vides aspekti.

Apspriežamie juridiskie pamati

Vienkāršības labad tiek norādīti attiecīgie Līguma panti.

EURATOM līguma 31. pants

Pamatstandartus izstrādā Komisija, saņēmusi atzinumu no personu grupas, ko iecēlusi Zinātnes un tehnikas komiteja no dalībvalstu zinātnieku un jo īpaši sabiedrības veselības aizsardzības ekspertu vidus. Komisija saņem Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu par šiem pamatstandartiem.

Apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un Padomi, Padome pēc Komisijas priekšlikuma un saņēmusi no tās minēto komiteju atzinumus, nosaka pamatstandartus; padome pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu.

EURATOM līguma 32. pants

Pēc Komisijas vai kādas dalībvalsts lūguma pamatstandartus var pārskatīt vai papildināt saskaņā ar 31. pantā paredzēto procedūru.

Komisija izskata katru lūgumu, ko iesniegusi kāda dalībvalsts.

Jēdziens „pamatstandarti” EURATOM līguma 30. pantā ir definēts šādi:

EURATOM līguma 30. pants

Pamatstandarti tiek noteikti Kopienā darbinieku un sabiedrības aizsardzībai pret jonizējošu

izstarojumu draudiem.

“Pamatstandarti” ir:

- a) lielākās pieļaujamās devas, kas ir savienojamas ar pietiekamu drošību;
- b) lielākos pieļaujamos apstarojuma un piesārņojuma līmeņus;
- c) darbinieku veselības uzraudzības pamatprincipus;

Jānorāda, ka šie noteikumi ir iekļauti EURATOM līguma II sadaļas 3. nodaļā „Veselības aizsardzība un darba drošība”.

Ir saņemts ierosinājums papildināt juridisko pamatu, pievienojot tam arī EK līguma 175. panta 1. punktu:

175. pants, 1. punkts

1. Padome saskaņā ar 251. pantā minēto procedūru, apspriedusies ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, pieņem lēmumu par to, kā jārīkojas Kopienai, lai sasniegtu 174. pantā minētos mērķus:

174. pantā, uz kuru ir atsauce 175. panta 1. punktā, paredz:

174. pants

1. Kopienas politika attiecībā uz vidi palīdz sasniegt šādus mērķus:

- saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti;
- aizsargāt cilvēku veselību;
- apdomīgi un racionāli izmantot dabas resursus,
- starptautiskā līmenī veicināt pasākumus, kas risina reģionu vai pasaules mēroga vides problēmas.

2. Kopienas politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību, ievērojot dažādu Kopienas reģionu stāvokļa atšķirības. Tā pamatojas uz piesardzības un preventīvās darbības principu, uz principu, ka videi nodarīts kaitējums jālabo, pirmām kārtām novēršot tā cēloni, un uz principu, ka maksā piesārņotājs.

Šajā sakarā saskaņošanas pasākumi, kas atbilst vides aizsardzības prasībām, vajadzības gadījumā paredz drošības klauzulu, kas ļauj dalībvalstīm ar ekonomiku nesaistītu vides aizsardzības apsvērumu dēļ veikt provizoriskus pasākumus, uz kuriem attiecas Kopienas pārbaudes procedūras.

3. Izstrādājot politiku attiecībā uz vidi, Kopiena ņem vērā:

- pieejamos zinātnes un tehnikas datus;
- vides apstākļus dažādos Kopienas reģionos;
- iespējamus ieguvumus un izmaksas darbības vai bezdarbības gadījumā;
- vienotu Kopienas ekonomisku un sociālu attīstību, kā arī tās reģionu līdzsvarotu attīstību.

4. Kopiena un dalībvalstis atbilstīgi savai kompetencei sadarbojas ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām. Kopienas sadarbības pasākumi var būt nolīguma priekšmets tādos Kopienas un attiecīgo trešo personu nolīgumos, kurus apspriež un slēdz saskaņā ar 300. pantu.

Šā punkta iepriekšējā daļa neskar dalībvalstu kompetenci piedalīties sarunās starptautiskās organizācijās un slēgt starptautiskus nolīgumus.

EURATOM līguma 203. pants

Ja izrādās, ka ir vajadzīga Kopienas rīcība, lai sasniegtu kādu no Kopienas mērķiem, bet šis Līgums neparedz vajadzīgās pilnvaras, Padome, pēc Komisijas priekšlikuma un apspriedusies ar Eiropas Parlamentu, ar vienprātīgu lēmumu veic attiecīgus pasākumus.

Analīzes pamats

Jāpaskaidro, kāpēc juridiskā pamata izvēle ir tik svarīga. No vienas puses, Eiropas Kopienu Tiesa ir norādījusi, ka šai izvēlei ir „konstitutīva nozīme”¹, jo Kopienas darbību regulē kompetences piešķiršanas princips. Konkrēti tas nozīmē, ka Kopiena var rīkoties vienīgi tad, ja dibināšanas Līgumos tai piešķirtas attiecīgas pilnvaras. No otras puses, ir problēma, ja nav juridiska pamata, ko iespējams attiecināt uz Kopienas darbībām (nav „pietiekamas kompetences”), vai kad juridiskā pamata grozīšanas rezultātā mainās tiesību akta pieņemšanas procedūra. Pārliecinošs piemērs tam ir ģenerāladvokāta atzinums tā dēvētajā *Jacobs* lietā C–314/99 *Nīderlande/Komisija*², kur juridiskā pamata grozīšana nozīmētu to, ka tiesību akts būtu bijis jāpieņem, izmantojot citu procedūru, nevis to, kura tā pieņemšanai faktiski tika izmantota.

Šādā gadījumā, kā to norādīja Parlamenta Juridiskais dienests arī *British American Tobacco* lietā³, kļūda attiecībā uz juridisko pamatu ir vairāk nekā tikai formāla kļūda, jo tā izraisa pārkāpumu, izvēloties piemērojamo procedūru tiesību akta pieņemšanai, un var izraisīt tā atcelšanu, tā kā tas veido daļu no satura būtības, izraisot tiesību akta nelikumību.

Šo iemeslu dēļ Eiropas Kopienu Tiesa aprakstījusi konsekventu kritēriju kopumu, kas jāpatur prātā, kad tiek apspriesta attiecīgā juridiskā pamata atbilstība:

(1) juridiskā pamata izvēle attiecībā uz kādu tiesību aktu jāpamato ar objektīviem faktoriem, kurus var pārbaudīt, pakļaujot izskatīšanai tiesā;

(2) būtiskākie šādi elementi ir pasākuma mērķis un saturs;

(3) Tas, ka nedz kādas iestādes vēlme aktīvāk piedalīties konkrētā tiesību akta pieņemšanā, nedz citā sakarībā veiktais darbs jomā, uz kuru attiecas šis akts vai šā akta pieņemšanas

¹ 2001. gada 6. decembra atzinums Nr. 2/00 par Kartahenas protokolu, *Recueil*, 2001. g., I–9713. lpp.

² *Recueil*, 2002. g., I–5521. lpp.

³ Lieta C–491/2001 Apvienotā Karaliste/ASV Veselības aizsardzības valsts sekretārs *British — American Tobacco (Investments) Ltd and Imperial Tobacco Ltd* interesēs, *Recueil*, 2002. g., I–11453. lpp.

konteksts, nav svarīgi¹.

Lai analizētu ierosinātā tiesību akta mērķi un saturu, ir nepieciešamas pārbaudīt sākotnējo Komisijas priekšlikumu, ņemot vērā par jautājumu atbildīgās komitejas un Vides komitejas atzinumā ieteiktos grozījumus.

Ierosinātā tiesību akta mērķis un saturs

Saskaņā ar paskaidrojuma rakstu Komisijas priekšlikumā², direktīvas priekšlikuma mērķis un saturs ir šāds:

„Šī projekta direktīvai par Kopienas kodoldrošības sistēmas pamatstruktūru izveidošanu mērķis ir atsākt kopīgas ES kodoldrošības sistēmas izveides procesu, aktualizējot un aizstājot sākotnējā kodoldrošības dokumentu paketē ietvērto Komisijas priekšlikumu Padomes (Euratom) Direktīvai, ar ko nosaka pamata pienākumus un vispārējos principus kodoliekārtu drošībai³.

Interese par kodoldrošību, ko no jauna ir paudušas vairākas dalībvalstis, ņemot vērā gaidāmo darbības laika pagarināšanu daudzām atomelektrostacijām un jaunu staciju būvi, padara šo pārskatīto priekšlikumu īpaši aktuālu. Ir acīmredzams, ka radioloģisku negadījumu ietekme sniedzas pāri robežām, radot potenciālu kaitējumu strādājošo un iedzīvotāju veselībai, kā arī visdažādākās ekonomiska rakstura sekas enerģētikas nozarei. Starptautiski atzītu kodoldrošības principu iekļaušana saistošos Kopienas tiesību aktos, ar juridisku noteiktību nodrošina drošības garantiju papildu līmeni visiem ES iedzīvotājiem.

(izlaidums)

Sistēmas pamata pieeja ir tāda, ka jau Konvencijā par kodoldrošību ietvertos kopējos principus reglamentē Kopienas līmenī, un tos papildina ar papildu drošības prasībām par jauniem kodolreaktoriem, ko dalībvalstis tiek aicinātas izstrādāt saskaņā ar drošības pastāvīgas paaugstināšanas principu un pamatojoties uz WENRA izstrādātajiem drošības robežlīmeņiem un ciešā sadarbībā ar Augstākā līmeņa grupu (HLG) kodoldrošības un kodolatkritumu apsaimniekošanas jautājumos. Pamatojoties uz tās pieņemtajiem kodoldrošības reglamentācijas desmit principiem, šī grupa kļuvusi par kontaktpunktu reglamentējošo iestāžu sadarbībai, kuru pienākumos ietilpst kodoliekārtu drošības jautājumi dalībvalstīs, un kas dos ieguldījumu ES kodoldrošības sistēmas izveidošanā.

Šā priekšlikuma vispārējais mērķis ir nodrošināt un pastāvīgi paaugstināt kodoldrošību Kopienā un palielināt reglamentējošo iestāžu nozīmi. Tās darbības joma attiecas uz kodoliekārtu projektēšanu, atrašanās vietas izvēli, būvniecību, uzturēšanu, darbību un ekspluatācijas izbeigšanu, kurām ir jāņem vērā drošības apsvērumi saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts likumdošanas sistēmu. Pilnībā tiek ievērotas katras dalībvalsts tiesības pieņemt lēmumu par kodolenerģijas izmantošanu vai no tās atteikties.

Ar šīs Kopienas kodoldrošības sistēmas pamatstruktūru palīdzību ir paredzēts sasniegt

¹ Lieta Nr. C-269/97, Komisija/Padome, *Recueil*, 2002. g., I-2257, lpp., 43. un 44. punkts.

² COM(2008) 790 galīgā redakcija.

³ COM 2003/32, galīgā redakcija un COM (2004)526, galīgā redakcija.

vairākus mērķus, konkrēti: palielināt valstu reglamentējošo iestāžu nozīmi, nostiprināt licences turētāja galveno atbildību par drošību reglamentējošās iestādes uzraudzībā, nostiprināt reglamentējošo iestāžu neatkarību, nodrošināt augsta līmeņa pārskatāmību ar kodoliekārtu drošību saistītajos jautājumos, ieviest pārvaldības sistēmas, drošības regulāru uzraudzību, nodrošināt speciālo zināšanu pieejamību kodoldrošības jautājumos, drošības prioritāti.”

Ierosinātās direktīvas priekšrakstu daļa un apsvērumi

Šajā sadaļā uzmanība jāpievērš noteikumiem, kuros īpaši atsaucas uz vides aspektiem.

1. pantā noteikts šīs direktīvas mērķis un darbības joma, proti, „Kopienā nodrošināt, uzturēt un pastāvīgi paaugstināt kodoldrošību un palielināt valstu reglamentējošo iestāžu nozīmi”. Direktīva attiecas uz kodoliekārtu projektēšanu, atrašanās vietas izvēli, būvniecību, uzturēšanu, ekspluatāciju un ekspluatācijas izbeigšanu, attiecībā uz ko ir jānodrošina atbilstība drošības prasībām, ievērojot attiecīgās dalībvalsts likumdošanas sistēmu.” Ir paredzēts, ka direktīva neskar 1996. gada 13. maija Padomes Direktīvu 96/29/Euratom, kas nosaka drošības pamatstandartus darba ņēmēju un iedzīvotāju veselības aizsardzībai pret jonizējošā starojuma radītajām briesmām¹, kurā, kā paskaidrots 3. apsvērumā, noteikti drošības pamatstandarti. Ar šo pantu arī noteikts, ka dalībvalstīm ir tiesības pieņemt lēmumus par savu kodolprogrammu izmantošanu civiliem mērķiem vai atteikšanos no tām.

2. pantā paredzētas definīcijas. Uzmanība jāpievērš tam, ka „kodoldrošība” definēta kā „piemērotu darbības apstākļu panākšana ar pasākumiem, kuru mērķis ir avāriju novēršana vai avāriju seku mazināšana, nodrošinot strādājošo un iedzīvotāju, un **atmosfēras, ūdens un augsnes** aizsardzību pret kodoliekārtu radītā jonizējošā starojuma kaitīgo iedarbību” (oriģināltekstā izcēlumu nav).

3. pantā paredzēts, ka galvenā atbildība par kodoliekārtu drošību ir licences turētājam, un dalībvalstīm jāizveido un jāpiemēro tiesiskais regulējums un regulējošie noteikumi (valsts drošības prasības, licencēšanas un kontroles sistēma un reglamentējošās uzraudzības sistēma).

4. pantā reglamentēti jautājumi attiecībā uz reglamentējošām iestādēm (šo iestāžu neatkarība, pilnvaras, kompetence un pietiekams finansējums un personāls), kuras piešķir licences un kurām ir uzraudzības funkcijas. Reglamentējošās iestādes un valsts reglamentācijas sistēmas reizi desmit gados jāpakļauj salīdzinošam vērtējumam.

5. pantā reglamentēta pārredzamība (sabiedrības informēšana).

6. pantā paredzēts, ka dalībvalstīm jāievēro SAEA drošības pamatprincipos noteiktie principi, kas garantē „kodoliekārtu augstu drošības līmeni, *inter alia* īstenojot reālus pasākumus jonizējošā starojuma bīstamības riska novēršanai, radioloģisku avāriju novēršanu un rīcību radioloģisku avāriju gadījumos, novecošanas pārvaldību, visu radušos radioaktīvo materiālu ilgtermiņa apsaimniekošanu, kā arī iedzīvotāju un kaimiņvalstu iestāžu informēšanu”. Tām jāizstrādā arī papildu prasības drošības jomā, pamatojoties uz Rietumeiropas Kodolregulatoru asociācijas (*WENRA*) izstrādātajām drošības prasībām.

---

¹ OV L 159, 29.6.1996., 1. lpp.

7. pantā noteikti licenču turētāju pienākumi, bet 8. pantā reglamentēta uzraudzība.

9. pantā paredzēta izglītība un apmācība.

10. pantā noteikts, ka dalībvalstis var paredzēt stingrākus drošības pasākumus.

11., 12., 13. un 14. pantā attiecīgi reglamentēta ziņošana, transponēšana, stāšanās spēkā un norādīti šīs direktīvas adresāti.

Direktīvas preambulā iekļauta īpaša atsauce uz vides aizsardzību, īpaši 5. apsvērumā ir atsauce uz efektīvu aizsardzību pret radioloģiskajiem riskiem, nepieļaujot avārijas un negadījumus, kam varētu būt radioloģiskas sekas, kuras savukārt varētu radīt apdraudējumu videi. Ar pārējiem apsvērumiem pamatoti noteikumi priekšrakstu daļā, atsaucoties uz EURATOM līguma 2. panta b) punktu (saskaņā ar kuru Kopienai jāievieš vienoti drošības standarti strādājošo un iedzīvotāju veselības aizsardzībai, kā arī jānodrošina to piemērošana), kā arī 30. pantu (norādīts iepriekš). 5. apsvērumā norādīts galvenais pamats šīs direktīvas izstrādāšanai: „Lai gan ar esošajiem drošības standartiem izveidotā sistēma aizsardzībai pret jonizējošo starojumu, ņemot vērā esošo zinātnes atziņu līmeni, nodrošina iedzīvotāju veselības augsta līmeņa aizsardzību, tomēr tā ir vēl jāpapildina, lai nodrošinātu, ka kodoliekārtu drošības līmenis tiek pastāvīgi uzturēts, pilnveidots un pastāvīgi paaugstināts. Augsta drošības līmeņa uzturēšana, sākot ar projektēšanu un beidzot ar ekspluatācijas izbeigšanu, ir obligāts nosacījums *sine qua non*, lai pilnībā sasniegtu Līguma 2. panta b) punktā noteiktos mērķus veselības aizsardzības jomā. Tādēļ jānodrošina efektīva aizsardzība pret radioloģiskajiem riskiem, nepieļaujot avārijas, kam varētu būt radioloģiskas sekas.”

Rūpniecības komitejas ziņojuma projektā ierosinātās galvenās izmaiņas (PR\764148LV.doc, referents *Gunnar Hökmark*) ir pievienot pielikumu, kurā atspoguļoti SAEA pamatprincipi, kas „pārstrādāti, lai to pielāgotu dalībvalstu saistībām”, balstoties uz to, ka „Kopienas tiesību aktos nevar ieviest noteikumus, vien ietverot šajā direktīvā vienkāršu atsauci uz SAEA drošības standartu sēriju Nr. SF-1 (2006)” (grozījums Nr. 1 attiecībā uz 10. apsvērumu). Tiek norādīts, ka šie principi bieži atspoguļo intereses vides aizsardzības jomā, piemēram: **radioaktīvo atkritumu droša kontrole, radioaktīvo atkritumu apsaimniekošana, radioaktīvās noplūdes riska pārvaldība (izteikta vispārējos apsvērumos, ņemot vērā vides faktoros, pašreizējās paaudzes un nākamo paaudžu, vides un cilvēku aizsardzība, vides kaitīga ietekmēšana utt.)**. Īpaši 8. principam ir plašs apraksts par vidi, kuru ir vērts citēt pilnībā: „Radiācijas ietekme uz cilvēku veselību ir salīdzinoši labi apzināta, lai arī ne viss ir pilnīgi skaidrs, savukārt radiācijas ietekme uz vidi nav tik rūpīgi pētīta. Pašreizējā sistēma aizsardzībai pret radiāciju cilvēka dzīves vides ekosistēmām kopumā nodrošina atbilstošu aizsardzību pret radiācijas kaitīgo ietekmi. Vides aizsardzības nolūkos īstenoto pasākumu vispārējais mērķis ir aizsargāt ekosistēmas pret starojuma apdraudējumu, kas negatīvi ietekmētu sugu populācijas (nevis atsevišķus organismus).”

Nevienā citā grozījumā, kas iekļauts Rūpniecības komitejas ziņojuma projektā, nav atsauču uz vides aizsardzību pašu par sevi. Tas pats attiecas arī uz Vides komitejas atzinumu ((AD/775321LV.doc), atzinuma sagatavotāja — *Rebecca Harms*).

No šīs analīzes varētu secināt, ka ierosinātajā direktīvā galvenokārt uzsvērtā vispārīga kodoldrošība un ka tās mērķis ir papildināt pamatstandartus, kas noteikti Padomes Direktīvā 96/29/Euratom, lai nodrošinātu, ka kodoliekārtu augsts drošības līmenis tiek pastāvīgi uzturēts, pilnveidots un pastāvīgi paaugstināts. No precīzas atsauces 2. pantā par vidi un ekosistēmām Rūpniecības komitejas ierosinātajā pielikumā šai direktīvai ir skaidrs, ka kodoldrošība jāsaista arī ar vides aizsardzību, bet ne tikai ar darbinieku un iedzīvotāju veselības aizsardzību. Tomēr, jānorāda, ka tiesību akta galvenā ideja ir papildināt spēkā esošo standartu sistēmu attiecībā uz starojumu, kura paredzēta Direktīvā 96/29/Euratom, ar ko nosaka drošības pamatstandartus **darbinieku un iedzīvotāju veselības** aizsardzībai pret jonizējošā starojuma radītajām briesmām, bet neviens no ierosinātajā direktīvā iekļautajiem noteikumiem nav paredzēts, lai īpaši reglamentētu aizsardzību pret draudiem videi. Ierosinātā direktīva (tostarp ierosinātais pielikums) vienkārši samazina dalībvalstīm izvirzāmās prasības ievērot SAEA drošības principus, neprecizējot, kā dalībvalstīm tas būtu tehniski jāīsteno, un nenosakot licenču turētāju un regulatoru kompetences un uzdevumus. Tajā nav ietverti noteikumi, kas saistīti ar kodoldrošības tehnisko paņēmieni aspektiem. Termina „princips” izmantošana izsaka visu.

Tomēr, pieņemot, ka Kopienai 8. princips būtu jāiekļauj īpašā tiesību aktā attiecībā uz ekosistēmu aizsardzību pret starojuma apdraudējumu kaitīgo iedarbību cilvēku dzīves vidē, ir jāpiemin, ka būtu nelielas šaubas par to, vai EK līguma 175. panta 1. punkts ir pareizais juridiskais pamats.

Pareizais juridiskais pamats

Komisija juridiskā pamata izvēli pamato šādi:

„Šī priekšlikuma juridiskais pamats ir Euratom Līguma 31. pants saistībā ar tā 32. pantu. Euratom Līguma 31. pantā noteikta procedūra 30. pantā paredzēto drošības pamatstandartu pieņemšanai strādājošo un iedzīvotāju veselības aizsardzībai pret jonizējošā starojuma kaitīgo iedarbību. Tā 32. pantā skaidri noteikts, ka pamatstandartus var papildināt saskaņā ar 31. pantā paredzēto procedūru.”¹

Vairāki deputāti izteikuši šaubas par ierosināto juridisko pamatu.

EURATOM līguma 31. pants iekļauts 3. nodaļā ar nosaukumu „Veselības aizsardzība un darba drošība”. Turklāt EURATOM līguma preambulā precizēts, ka līguma dalībvalstis „tiecas radīt drošības apstākļus, kas vajadzīgi, lai novērstu draudus iedzīvotāju veselībai un dzīvībai”.

Tiek izvirzīti argumenti, ka standarti, kas tiek pieņemti saskaņā ar šo noteikumu, saistīti ar „darbinieku un sabiedrības aizsardzībai pret jonizējošu izstarojumu draudiem” (30. pants). Patiesībā ar 30. pantu vienīgi nosaka sistēmas pamatu aizsardzībai pret radiāciju, definējot lielākos pieļaujamajos apstarojuma un piesārņojuma līmeņus un devas.

Vēlreiz jānorāda — no sprieduma lietā C-29/99 Komisija/Padome, *Recueil*, 2002. g., I-11221. lpp., izriet, ka dalībvalstīm ir ekskluzīva kompetence attiecībā uz kodoldrošības tehnisko paņēmieni aspektiem.

---

¹ Paskaidrojuma raksta 3.2. punkts.

Priekšlikums un vēl jo vairāk referenta ierosinājumi (pielikums par drošības principiem) attiecas uz kodoldrošības tehnisko paņēmieni aspektiem, kas, kā var pieļaut, ievērojumi pārsniedz Kopienas kompetenci saskaņā ar EURATOM līgumu.

Turklāt priekšlikuma 2. panta 2. punktā iekļauta jauna „kodoldrošības” definīcija. Saskaņā ar šo jauno noteikumu „kodoldrošība”, proti, šīs direktīvas mērķis, tiek formulēta, atsaucoties uz „strādājošo un iedzīvotāju, un **atmosfēras, ūdens un augsnes** aizsardzību pret kodoliekārtu radītā jonizējošā starojuma kaitīgo iedarbību”. Pašreiz EURATOM līguma 31. pants neattiecas uz vides aizsardzību. Atsauces uz atmosfēru, ūdeni un augsni ir EURATOM līguma 37. un 38. pantā, bet šie noteikumi tomēr neparedz juridisko pamatu tiesību aktu pieņemšanai, bet tikai datu vākšanai un ieteikumiem.

Tādējādi ir pierādīts, ka vides aizsardzība ir (kopēja) Eiropas kopienas kompetence saskaņā ar EK līguma 175. pantu, un tādēļ šis noteikums jāizmanto kā papildu juridiskais pamats. Atšķirība no EURATOM līguma 31. panta, kurā paredzēta vienīgi apspriešanās ar Eiropas Parlamentu, saskaņā ar EK līguma 175. pantu nepieciešama koplēmuma procedūra.

Šajā sakarībā tiek ņemts vērā, ka priekšlikumā vairs nav prasīta regulāra ziņošana Eiropas Parlamentam par Direktīvas piemērošanas statusu un par kodoldrošību Eiropas Kopienā (atšķirībā no diviem iepriekšējiem priekšlikumiem).

Tiek norādīts, ka direktīvas, kas reglamentē (arī) kodoliekārtas, balstās arī uz EK līgumu; nozīmīgākais piemērs šajā sakarībā ir Padomes Direktīva 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu. Šī direktīva balstīta vienīgi uz EK līgumu, īpaši tā noteikumiem par vides aizsardzību.

Ir pierādīts, ka alternatīvi un kā pēdējo iespēju vajadzētu izmantot atteikšanos no EURATOM 203. panta kā juridiskā pamata (gan kā vienīgā, gan otrā juridiskā pamata), lai reglamentētu tehnisko paņēmieni un vides aspektus, kas norādīti iepriekš.

Vērtējums

Komisija uzskata — lai gan ar pašreizējiem drošības standartiem izveidotā sistēma aizsardzībai pret jonizējošo starojumu nodrošina iedzīvotāju veselības augsta līmeņa aizsardzību, tomēr tā ir vēl jāpapildina, lai nodrošinātu, ka kodoliekārtu drošības līmenis tiek pastāvīgi uzturēts, pilnveidots un pastāvīgi paaugstināts. Šā iemesla dēļ tā ir iesniegusi pašreizējo likumdošanas priekšlikumu saskaņā ar EURATOM līguma 31. un 32. pantu.

Lai gan EURATOM līgumā nav iekļauts konkrēts juridiskais pamats attiecībā uz kodoldrošību, Eiropas Kopienas Tiesa virknē lietu ir konstatējusi (lieta 187/87 Zāras federālā zeme u.c., *Recueil*, 1988. g., 5013. lpp., lieta C-70/88 Parlaments/Padome, *Recueil*, 1991. g. I-4529. lpp. un lieta C-29/99 Parlaments/Padome, *Recueil*, 2002. g., I-11221. lpp.), ka Kopienas kompetenču noteikšanai nav ieteicams mākslīgi nodalīt atsevišķi iedzīvotāju veselības aizsardzību un jonizējošā starojuma avotu drošību un ka tāpēc Kopiena pārņem likumdošanas kompetenci, lai veselības aizsardzības nolūkos izveidotu atļauju sistēmu, kura jāpiemēro dalībvalstīm.

Tādēļ, sīki iztīrējot ierosinātās direktīvas mērķi un saturu, tiek uzskatīts, ka Juridiskā

dienesta secinājums par to, ka EURATOM līguma 31. un 32. pants ir atbilstošs juridiskais pamats un ka nav vajadzības izmantot EURATOM līguma 203. pantu, ir pareizs. Šo nostāju nemaina pielikuma ieviešana, kurā iekļauti drošības principi, jo tas nemaina ierosinātā tiesību akta mērķi.

Tomēr nostāja būtu jāmaina, ja Kopiena 8. principu iekļautu īpašā tiesību aktā attiecībā uz ekosistēmu aizsardzību pret starojuma apdraudējumu kaitīgo iedarbību cilvēku dzīves vidē, pieņemot, ka būtu nelielas šaubas par to, vai EK līguma 175. panta 1. punkts ir pareizais juridiskais pamats.

Juridiskais dienests secina, ka nešaubīgi apstiprinājies — tas, ka Komisija acīmredzami nav saņēmusi jaunu atzinumu no Zinātnes un tehnikas komitejas ieceltās personu grupas par pamatstandartiem pirms jauna priekšlikuma iesniegšanas, varētu būt būtiski svarīgas procedūras prasības pārkāpums, kurš saskaņā ar EK līguma 230. pantu (otrā daļa) ir pamats pārskatīt tādā veidā pieņemto tiesību aktu. Šī nostāja atbilstoši likuma prasībām, šķiet, ir pareiza. Tiek ieteikts, lai atbildīgā komiteja precizē šo jautājumu ar Komisiju, kamēr tas tiek pilnībā nokārtots.

Secinājums

Juridiskā komiteja 2009. gada 31. marta sanāksmē, norādot uz to, ka nešaubīgi apstiprinājies — tas, ka Komisija acīmredzami nav saņēmusi jaunu atzinumu no Zinātnes un tehnikas komitejas ieceltās personu grupas par pamatstandartiem pirms jauna priekšlikuma iesniegšanas, varētu būt būtiski svarīgas procedūras prasības pārkāpums, kurš saskaņā ar EK līguma 230. pantu (otrā daļa) ir pamats pārskatīt tādā veidā pieņemto tiesību aktu, attiecīgi nolēma, 13 deputātiem balsojot „par”, 6 deputātiem, — „pret” un nevienam neatturoties¹, ierosināt, ka EURATOM līguma 31. un 32. pants ir atbilstošs juridiskais pamats.

Ar cieņu

Giuseppe Gargani

---

¹ Galīgajā balsošanā piedalījās: *Giuseppe Gargani* (priekšsēdētājs), *Rainer Wieland* (priekšsēdētāja vietnieks), *Lidia Joanna Geringer de Oedenberg* (priekšsēdētāja vietniece), *Francesco Enrico Speroni* (priekšsēdētāja vietnieks), *Monica Frassoni* (referente), *Carlo Casini*, *Bert Doorn*, *Nicole Fontaine*, *Neena Gill*, *Klaus-Heiner Lehne*, *Véronique Mathieu*, *Hans-Peter Mayer*, *Manuel Medina Ortega*, *Hartmut Nassauer*, *Aloyzas Sakalas*, *Eva-Riitta Siitonen*, *Jacques Toubon*, *Diana Wallis*, *Jaroslav Zvěřina*, *Tadeusz Zwiefka*.